

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09292

A SHIFBOYERS LIDER

Ascher Penn

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אשר פען

א שיפבויערם לידער

פארלאג — א. וו. בידערמאן
ניו-יארק, נ. י.

הויפטפארקויף :

אין ניריאָרק : בידערמאנ'ס בוכהאנדלונג

182 — 2טע עוועניו

אין פילאדעלפיע : מאלערמאנ'ס בוכהאנדלונג

504 פיין סטריט

A SHIPBUILDERS POEMS

by

ASCHER PENNEYS

Copyright by

A S C H E R P E N N E Y S

Philadelphia, Pa.

FEDERATED PRESS

406 VINE STREET

Philadelphia, Pa.

1 9 4 3

 28

שער-בלאט געציכנט
פון אויטאָר

הונדערטער יארן, מייזנטער יארן, אז דער אידישער גורל
איז איינג פארבינדן מיט כלערליי שיפן אויפ'ן שמורמישן ים.

אונזער פארשידענע פאנען האבן געיאגטע און געפלאג-
טע אידישע קינדער געוואנדערט אויף די שיפן, געטריבן פון
איינ לאנד צום צווייטן, געטראגן פון ברעג צו ברעג.

שיפן פון בבל, שיפן פון רוים, פון שפאניען, פון דייטש-
לאנד, פון פוילן און פון אומעמוס.

אזוי יארן און יארן, דורות-לאנג.

אין 1943 אבער איז דער גורל פון מאסן אידן פארבינדן
מיט די שיפן אויפ'ן ים אויף גאר אן אנדער אופן.

אידישע קינדער שטייען איצט ביי די שיפן ניט מיט קיין
געבויגענע רוקנס; ניט מיט פעקלעך אויף די פלייצעס און
וואנדער-שמעקן אין האנט; אידישע קינדער אין אמעריקע
שטייען איצט מיט פארשידענע געצייג, מיט פארשידענע
אינסטרומענטן — און זיי העלפן בויען א מעכטיקן פלאט
צו פארניכטן אלע שווארצע כוחות אויף דער וועלט.

נייע צייטן! נייע שיפן! נייע אידן!

און אלס איינער פון אט די אידישע קינדער, וואס האט
אין זיין פריסטער יוגנט דערקענט די שיפן אויפ'ן שמורמישן
ים אלס וואנדערער און וואגלער (פון רוסלאנד קיין קובא און
פון קובא אין די שטאטן) און העלפט איצט בויען קעמפערדישע
שיפן — טראג איך צו אט די באשיידענע זאמלונג לידער —
די לידער פון א אידישן שיפבויער.

פּרילינג — 1943

ס'איז פּרילינג 1943.

ס'איז פּרילינג ווידער.

אלץ איז —

ווי די פּאָעטן זינגען אין די לידער.

די לופט איז אָנגעפילט מיט קלאנגען.

די ערד איז טראָגעדיג

מיט יוגנטליכע דראנגען.

אלץ איז ווי געוויינליך,

ווי אין פּסוק שטייט.

נאָר ס'איז פּרילינג 1943,

ס'איז ניט דער פּרילינג פון אמאָל.

די לופט איז אָנגעפילט מיט אָנגסטן

און מיט דעם קלאנג פון קאלטן שטאַל.

* * *

הויב מאשינען שטרעקן אויס די אַרעמס צו דעם הימל

און עפענען אויף די לעפצן ברייט אזוי און פויל.

א דריל, ווי א מאשין-ביקס האָט די ערד צעקייעט

און די הויב-מאשין האָט אָנגעפאקט א פולן מויל.

* * *

קיינ גראַזן און קיין בלומען וועלן מער אַט דאָ ניט וואַקסן,
פּרילינג 1943 איז אנדערש ווי אמאָל.

שיפּיאַרדס און פּאַבריקן, קאַזאַרמעס און באַראַקן
איז יעדער שטאַט און שטעטל, ביי יעדן ברעג און טאָל.

* * *

צו זינגען וועגן בלומען אין 1943

איז א פארברעכן אפשר

און קלינגט סענטימענטאַל.

ווען יעדער בוים דערמאָנט אין אַ קאַנאַן באהאַלטן

און יעדער גרעזל שפּיציק אזוי ווי אַ קינזשאָל.

* * *

די פּויגל קומען אָנ'עמט פון די וויימע לענדער
זיס און האַרציק נאָענט קלינגט אָפּ זייער טרעל,

נאָר מיט יעדן פּויגל פליען עראַפּלאַנען

אין שנעלקייט זיך פאַרמעסטן,

ווי אין פאַראַלעל.

* * *

עס עפּנען זיך די קנאַספּען

עס גרינגען שוין די בוימער.

דער וואַלד אין גרינגער בליאונג דערמאָנט אין אַ מיראַזש;

אין 1943 רופט יעדעס גרינעס בלעטל

ארויס אַ פּראַגע צייכן וועגן קאמופּלאזש.

* * *

אַ אינגל און אַ מיידל גייען אום געארעמט,
 דאָס איז ניט קיין נייעס, אַליץ איז ווי אַמאָל.
 דאָס אינגל און דאָס מיידל טראכטן אַבער איצטער
 וועגן הייסער ליבע און וועגן קאלטן שטאַל.

* * *

די מיידל ליבט דאָס אינגל.
 זי קושט אים און זי טרויערט.
 זי קושט אים אין די אויגן און לייענט אַ געדאנק:
 מען מוז זיך ליבן גיכער, מען מוז זיך האלזן שנעלער,
 ווייל ערגעץ ווארט אויף אים שוין אַ גרויסער
 שווארצער מאַנק.

* * *

אַ טאָנק וועט ער גאָר פירן, צי אפשר וועט ער פליען?
 צי אפשר וועט ער שווימען אין אַ סאַבמאַרין?
 דער פּרילינג איז געקומען אין 1943
 און יונגע קינדער פרעגן :
 וואוהין ?

A M 98

אין טונקל-גרויע פארבן, קאלט און שמאליק-ערנסט,
מיט דעם מאסט געהויבן אין העלדישן פארנעם,
שטייט זי פיקס און פארטיק, די שיף, וואָס איז מיר אייגן,
מיט ציפער 98 און אותיות : „ע-עם“.

* * *

די שיף, וואָס כ'האָב געזען, ווען זי איז נאָך ניט געבוירן,
און איז געווען בלויז צייכנס אויף אַ בלויזען פלאַן,
הודזשעט פול מיט לעבן און רוישט מיט די מאַשינען,
פרוואווט אויס וויפל כח עס איז אין איר פאַראַן.

* * *

עס דרייען זיך די רעדער, באוועגן שווערע אַרעמס,
עס מרייבן די מאַטאָרן, די שיף איז גרייט אין וועג,
עס זרייט זיך דער פראַפעלער, דער אַנקער אויפגעהויבן,
עס גרובעט פון די רערן, די שיף רירט זיך פון ברעג.

* * *

עס איז איר ערשטע רייזע, זי פאַרט ארויס אויף פראַבע,
זי שניידט דאָס קאלטע וואסער און שמעלט די ערשטע טריט.
זי רירט זיך אזוי לאַנגזאַם, פאַרויכטיק, באַשיידן,
באהויכט פון ערשטן ציטער פון אַנפאַנגערס געמיט.

* * *

ארבעטער פון שיפ-יארד. בויער. אינזשינירן —
קוקן אין דער ווייטקייט. קוקן אין דער טיף.
מיט תפילות אויף די ליפן און ברכות אינ'ם האַרצן —
פילן ווי אַ מאַכע צו דער נייער שיף.

מען בויט...

טא רא טא טא טא !
טא רא טא טא טא !
עס האמערט,
עס קלאפט,
בייטאג און ביינאכט,
אויף וואסער און לאנד
זיבן טעג נאכאנאנד,
אין היץ און אין קעלט
אין רעגן און שניי, —
די לוסט פון באשאפונג האט אלעס באהעלט !

* * *

מען פירט
און מען בריינגט,
מען הויבט
און מען לעגט,
מען שניידט
און מען זעגט,
מען דריקט
און מען פרעסט,
קווארטאל נאך קווארטאל
א בארג מיט מעמאל,
עס בויט זיך א וועלט !

* * *

פיבער-באשאף,
און אויפרעג-געבוי,
די בלוטן אין פייער
צעהיצטע אזוי;
א שיף נאך א שיף,
וואו דו גיסט זיך א קער
מען שאפט און מען בויט
אלץ מערער
און מער —

* * *

מען בויט.

די מוטער פון דעם וועלדער מעקסי קאץ...

די פלאש שאמפיין האט אויפגעברויזט אין שוימען,
אויף בויגן פון דער שיף געמאן א שנעלן פלאץ,
גליקליך און צערזשט ווי אין א וועלט פון טרוימען
געשטאנען איז די מוטער פון דעם וועלדער מעקסי קאץ.

* * *

דער שיפיארד האט באשאנקען די מוטער מיט דעם כבוד
פון וועלכן בלויז א שיף-מענש האט דעם ריכטיקן באגריף
צו זיין דער הויפט מחותן ביי דער גרויסער שמחה
פון ארונטערלאזן אין טייך אריין די שיף.

* * *

די מוטער האט דערלעבט אין איר עלטסטן זון א נחת :
ער איז דער בעסטער וועלדער, א וועלדער אן אנטיק,
מיט דעם פייער-פאקל איז ער א גרויסער בריה
צו שמעלצן שטאלן-פלאטן אין איין מאסיוון שטיק.

* * *

האָט דער שיפּיאָרד אויסגעקליבן מעקסין אלס אַ ביישפּיל
און זיין גוטע אַרבעט ווערט אנערקענט פון כלל,
דערפאר קען ער זיין מוטער צוטיילן די זכיה
די פּלאַש שאַמפּיין צעברעכן צערעמאָניאַל.

* * *

שטייט זי איצט די מוטער אין איר קלייד דעם שענסטן,
אויפּאַרמירטע מענער רינגלען זי ארום,
און בוקעטן בלומען באַפּוצן די פּלאַטפאָרמע,
און געסט פון אלע זייטן, וואו מ'קוקט זיך אום.

* * *

און די דעק פון אויבן איז באַצירט מיט פענער,
מיט אַ „ווי פאַר וויקטאָרי“ אין אַ שאַרפּן שניט.
ווי אַ סימבאָל הייליק היינט די פּלאַש שאַמפּאַניער
אויף אַ שטריק פון זיידנס, פונקט אויף אינדערמיט.

* * *

עס פינקלען אַפּאַראַטן. די רעפּאַרטערס איילן.
בילדער פון דער שמחה נעמט מען אָן אַ שיר.
און דעם וועלדערס מוטער נעמט אַ בילד באַזונדער
מיט איר זון דעם עלטסטן און דעם שיפּן-קאָמאָנדיר.

* * *

און די ארבעטס-יונגען פון שיפן ניט דערבוימע,
וואָס הויבן זיך און וואַקסן מיט שנעלקייט פון מינוט,
זיי שטייען אויף די דעקן, אויף פלאטן אין אויף דעכער,
זיי טוען איצטער גאַרניט און פילן אזוי גוט.

* * *

עס שפילט אויף דער אַרקעסטער די נאַציאָנאַלע הימנע,
דער עולם ווערט באַשיידן פאַראייניקט אין געזאַנג.
אַ תפילה ווערט געהאלטן פאַר דער שיף דער נייער,
גליק פאַר איר געבעטן אויף אַ לעבן לאַנג.

* * *

און עס ווינשן רעדנער אראָפּ פון דער פלאַטפאָרמע,
אַז די שיף זאָל העלפן אין אַ שנעלן זיג
פאַר די שטאַלצע מוטערס און די זין די בראַווע,
וואָס געבן זייער בעסטעס אין דער צייט פון קריג.

* * *

די רעדעס שוין פאַרענדיקט, די מוזיק שפילט ווידער,
און עס קומט דער קלימאַקס אין בליציקן מאַמענט —
און דעם וועלדערס מוטער ביי דעם שטריק פון זיידנס
כאַפט די פלאַש שאַמפּאַניער אָן מיט ביידע הענט.

* * *

* * *

זי גיט די פלאש א שליידער אין דער שארפן בויגן
מיט א שוואונג ענטשלאסן אין איר פולער קראפט,
און דער וויין צעגיסט זיך אין זויבער ווייסע שוימען
און די שיף באשפריצט זיך ווי מיט לעבענס-זאפט.

* * *

עס קלאפן שנעל די האמערס פון הונדערט שיפן-בויער,
די שיף הויבט-אן זיך גליטשן אויף פעט באשמירטן וועג,
ווי א געהיימער שאטן רוקט זי זיך פאמעליך
שטיל, און אן א שארך אראפ צו פון דעם ברעג.

* * *

א געזאנג צו דער פארענדיקטער שיף...

די סטרוקטור פון דער שיף שוין געפורעמט,
די אויבערשטע דעק שוין צעטורעמט,
עס הויכט זיך דער ריז!
עס נעמען שוין אן זייערע פארמען
די ערשטע און צווייטע פלאטפארמען,
דער מאסט שוין אינמיטן צוהויבן,
אזוי ווי א מעכטיקע שפיז.

* * *

לייטערס פון אלערליי עקן,
טירן אין אלערליי דעקן,
אלץ אויף דעם פלאץ ווי געפלאנצט.
אלעס באשיצט און באווארענט,
אין אונשמערשטן טייל און פון פארנט,
די שטאלענע ווענט ווי געשמידטע,
געפאנצערט, פארגרייט מיליטאנט.

* * *

עם ארבעטן די ווענטילאטאָרס,
 די דינאַמאָס און טראַנספּאָרמאַטאָרס,
 עם אַטעמט מיט קראַפט יעדער שפּאַן.
 קאַנטראָלן, מאָטאָרן, מאַשינען
 און רערן פאַרדרייט אין קאַבינען
 און טאַנקען פאַר אויל און פאַר וואַסער
 ס'איז אַלעס פאַראַנען, פאַראַן !

* * *

קאַנאַנען מיט מיילער צעשטרעקטע
 מיט גומענע צודעקס באַדעקטע,
 גרייט פאַר א יעטווידער נויט.
 צו שיסן העט-הויך אין די הויכן,
 און טיף אונטער וואַסער צו טויכן,
 צערייסן דעם שונא אויף שטיקער
 מיט גליענדן ברענענדן שרויט.

* * *

דאָס האַרץ עס צעגייט זיך פאַר נחת
 צענעפּען עס ברייט און פאַרמאָך עס,
 די פֿרייד שפּאַרט אַרויס סיי-ווי-סיי.
 די שיף איז אַ טייל פֿון דיין לעבן,
 אַ טייל פֿון דיין מעגליכן שטורעבן,
 אַ טייל פֿון דיין זיכערן גלויבן
 אין אלעס, וואָס בויט זיך דערביי.

* * *

אַ טרוים איז געקומען צעפֿלויגן
 און דאָ פאַר די אייגענע אויגן
 גענומען פֿון שטאַל אַ סקעלעט
 און אַ פֿרעכטיקע שיף אויסגעפורעמט,
 וואָס האָט אזוי הויך זיך צעטורעמט,
 געוואָרן מיט לעבן צעשטורעמט,
 געוואָרן:

ר ע א ל י ט ע מ !

קאפיטאן, קאפיטאן

קאפיטאן, קאפיטאן,
דו הערצאישער מאן,
דער שיף ביסט באשערט
און דיינע זי ווערט!
קאפיטאן! קאפיטאן!

* * *

ווי א מאכטער, א קינד
איז די שיף אונז אצינד
אויף דעם שטערמישן ים,
זיי איר שיצער, איר מאן
קאפיטאן! קאפיטאן!

* * *

פון א פלאטע פון שטאל,
וואס איז גארניט אמאל,
פון דער וויג, פון דעם שוים
זי דערצויגן ביז גרוים,
קאפיטאן! קאפיטאן!

* * *

סיי בייטאָג, סיי ביינאַכט
איבער איר נאָר געוואַכט,
איצט איז זי אַ שיף
פאר איר לעבענס-באָרף,
קאַפּיטאַן! קאַפּיטאַן!

* * *

זי איז קרעפּטיק געבויט
קען באַשטיין אַ נויט,
צי אין גוט צי אין שלעכט
זי וועט דינען דיר רעכט,
קאַפּיטאַן! קאַפּיטאַן!

* * *

פיר די שיף איצט אוועק
אין איר מיידלשער שרעק
אין אַ גליקליכער שעה,
אין אַ פרייליכער שעה,
קאַפּיטאַן! קאַפּיטאַן!

אין פילאָטן הויז...

די שיף איז באלד שוין פארטיק און מוויזנט קליינע זאכן
פעלן, ווי געוויינליך, דא און דארטן אויס,
מיין עלטסטער האט באפעלן א צייכנונג זאל איך מאכן
פאר א שטאלן בענקל אין פילאָטן-הויז.

* * *

דאס פילאָטן-הויז מיט זעכצן ליכטער-לעכער
פופצן פוס ביי צוועלף, האלב קייליכיק אין פארמאט,
די רודער-ראד אינמיטן, דער קאמפאס דא דערנעבן,
אין פארמ-זייט אין א ווינקל — דער קלאנגען אפארעט.

* * *

ווער וועט דארטן זיצן אין דעם איינגן ווינקל
אויף דעם שטאלן בענקל וואכן שעהן לאנג,
היטן יעדן ווייזער, יעדן טיק און פינקל,
אָנגעשטריינגט, געדולדיק ווארטן אויף א קלאנג?

* * *

און דער קלאנג וועט וואַרנען: די געפאַר איז נאָענט,
און ס'וועט איבער דער שיף זיך צעטרעגן דער סיגנאַל,
אַז דער שונא טויטליך קומט אונטער דעם וואַסער,
ווי אַ טיגער וואַרט ער מיט זיין איבערפאל.

* * *

עס וועט אַ בראַווער בחור זיצן אויפן בענקל
און הערצאיש היטן די וויכטיקע מאַשין,
מיט יעדן נערוו באַזונדער וואַכן די סמנים,
וואָס וואַרנען געגן מינען און שונאס סובמאַרין.

* * *

איך וועל די צייכנונג מאַכן פאר דעם שטאַלן בענקל,
אין יעדן שטריך פארוועבן מיין האַרציקן געבעט,
אַז ווען עס זאָל די וואַרנונג פון געפאַר ניט קומען,
זאָל די וואַרנונג קומען קיינמאַל ניט צו שפעט.

מיין נומער — 2007

א בלעכן קנעפל אין מיין לאץ,
א נומער — צוויי טויזנט און זיבן.
א בילדל פון מיר איינגערצמט,
מיין נומער אויף דעם אויפגעשריבן.

* * *

א נומער געוואָרן בין איך
אין דער גרויסער מלחמה-פּראָגראַם,
אין בויען א מעכטיקן פּלאַט
פאר דעם שטורמישן, קריגערישן ים.

* * *

די ארבעט — א הייליקע פליכט,
פול מיט אימפעט, מיט פייער און גלום.
יעדער טאָג איז אַ בלוטיקער חוב
און היסטאָריש איז יעדע מינוט.

* * *

א נומער געוואָרן בין איך,
א נומער פון בויען און שאַפן
צו בויען פון שיפן אַ בריק,
פאר אלעמענס ברעגן — איין האַפן.

דאס קליינע, צארטע מיידל...

דאס קליינע צארטע מיידל
מיט די בלאנדע האַר,
טראַגט מיט זיך דעם פּרילינג
אויף אירע אַכצן יאָר.

* * *

זי שפּאַנט אַזאַ מין שטאַלצע
אויף אירע שלאַנקע פּיס,
אויף אירע פולע ליפּן
ליגט אַ שמייכל זיס.

* * *

זי האָט זיך דאָ באַוווּן
פּלוצים אַט אַזוי
אַ מאַנ'ס אַ פּלאַץ פאַרנעמען
אין דעם שיף-געבוי.

* * *

פאַפּירן, מעמאָראַנדומס
אין לעדערנעם פאַרטפּעל,
זי טראַגט זיי און צעטיילט זיי
פלינק אַזוי און שנעל.

* * *

ס'איז די יונגע מיידל
ערשט אַמ-דאָ פארביי
אלע מענער פילן
שטיפער'ש און פריי...

* * *

וואָס מיר, ווער מיר שיפן?
וואָס מיר, ווער מיר קריג?
אַכצן יאָרן פדילינג
מערער ווי גענוג!...

* * *

שיפן וועל איך בויען
בלויז פאר דיר אליין!
וואו האַסטו גענומען
אזויפיל עמערס חן?!

* * *

צווישן ראַסטיק אייזן,
צווישן שמאַלן גרוי,
שוועבט אַ טרוים אַ צארמער,
שוועבט אַ חלום בלוי.

צוויי שיפן געקומען אהיים...

צוויי שיפן געקומען אין האפן
פון ווייטע מרחקים.
געקומען אהיים.
אזוי ווי צוויי מעכטער,
וואס קומען אהיים צו דער מאמען.
פון מאמעשער ליבע אויפסניי צו געניסן,
זיך קעכלען,
זיך צערטלען,
פארזוכן אן היימישן ביסן,
נאך א צייט אזא לאנגער,
וואס מ'איז פון דער מאמען
געווען אפגעריסן.
עס זיינען צוויי שיפן געקומען אין האפן,
וואו זיי זיינען געבוירן,
געווארן באשאפן.
געקומען א היים
מיט קנייטשען
און קארבן.
צעקלאפט זייער שארבן.
דער שטייף-שלאנקער בויגן
שטארק איינגעבויגן.
צרות געליטן אסך אין דער פרעמד.
מען שווימט
איבער שטורמיש-צעווילדעטע ימ'ען
און סוף כל סוף —
קומט מען אהיים צו דער מאמען.

מ'עט די שיפן באזארגן
 באקוועם אין די בעטן,
 מען וועט זיי פוצן
 און גלעטן, *
 זיי גלייכן די ביינער,
 זיי היילן דעם שארבן,
 וואשן און פארבן,
 פון ראסט זיי באפרייען
 מיט יוגנט באנייען.
 עס וועלן די שיפן
 צו זיך ווידער קומען, —
 און ווי ס'פירט זיך שוין שמענדיק
 פון אוראלטע צייטן,
 וועלן די שיפן, ווי קינדער,
 זיך יעדער באזונדער,
 אוועק אין זיין וועג,
 אויף דעם רוף פון די ווייטן.
 און די מאמע,
 דער האפן,
 וואו די שיפן
 זיינען געווארן באשאפן,
 וועט ווארטן ווי פריער,
 און ציילן די טעג,
 ווען עס וועלן די קינדער,
 די טייערע אירע,
 קומען פון וועג,
 א היים צו דער מאמען.
 אהיים !

די נייווי „אי“...

דער אינזשינירונג אפטייל האט געהאט א יום טוב
אין ברודערשאפט פארזאמלט ביי געדעקטע מיש;
רעדנער און באגריסער, פרייליכקייט און ערנסט,
פון יום-טוב און פון וואך א הארציקער געמיש.

* * *

עס האט זיך אויפגעשטעלט דער פרעזידענט פון שיפיארד,
(ער איז געווען א גאסט ביי דעם באנקעט)
ער האט געזאגט: מיר ווילן פון אייך אלע
גרויס לאיאלטעט.

* * *

דער שיפיארד האט קאנטראקטן פון דער נייווי,
וואס מוזן ווערן אויסגעפילט אין א באשטימטער צייט;
דערפאר האט יעדער מאג און יעדע שעה אפילו
א וויכטיקן באדייט.

* * *

שטארק און אומבאגרייכט מיז זיין אונזער אנשטריינג,
עס קאן נישט גרויס גענוג זיין אונזער עקסטרע מי
די ארבעט צו פארשטארקן און מערער ווי פארדאפלען,
א שטאלצע פאן צו קריגן מיט דער נייווי — „אי“.

* * *

אויסגעהערט די ווערטער פון פרעזידענט פון שיפארד,
האבן אלע, אלע ווי איינער צוגעשטימט,
שנעלער פראדוצירן, די „נייווי אי“ צו קריגן
און דעם נאמען פון דעם שיפארד מאכן ברייט בארימט.

מיר זיינען צוויי ברידער...

בראָווער מאַטראַם,
אומבאקענטער מאַטראַם,
מיר זיינען צוויי ברידער!
פאר דיר איז מיין וואָרט,
פאר דיר — מיין געבעט,
צו דיר — מייןע לידער!

* * *

געארבעט געטריי
מיט נשמה און הארץ,
די שיף דיר געהאַלפן צו געבן;
איצט נעמסטו זי מיט
אויף דעם שטורמישן ים,
און געטרויסט איר דיין הייליקן לעבן.

* * *

בייטאָג און ביינאַכט
וועל איך בעטן פאַר דיר,
פאַר דיר, ברודער מיינער, מתפלל,
אין דער זעלביקער צייט,
וועל איך לויבן דיין טאט,
און זינגען צו דיר וועל איך הלל.

* * *

הללויה, מאַטראַם,
הללויה, מיין ברודער,
דו העלדישער יונג פון די ימען.
יעדער קער, יעדער ריר,
פאר דער שיף און פאַר דיר,
בשלום, בשלום צוזאמען!

טאמי...

טאמי איז א בחור א יונגער און א בראווער
מיט א גוטן שמייכל און א לייכטן גאנג,
ער טראגט אויף זיך א פרייקייט פון די ברייטע ימ'ען—
שיפן איז זיין ארבעט יארן, יארן לאנג.

* * *

שיפן פלעגט ער בויען, שיפן אן קאנאנען,
ניט קיין שים-פלאטפארמען באפאנצערטע אין שלאכט.
יעדע שיף געוועזן פאר וואוילטאג, פארגעניגן,
יעדע שיף א יום-טוב, א לוקסוריעזע יאכט.

* * *

א שיף אזא פארענדיקט, פלעגט זיין אן הוליאנקע
א טאג א נאכט פארהוליעט אויפ'ן אקעאן.
וויינען פלעגט מען גיסן און פיש מכל המינים
געטרינקן און געביסן ביז אין טאג אריין.

* * *

איצט איז טאמי אנדערש. איצט איז אלעס אנדערש.
איצט בויט טאמי שיפן פאר אן אנדער צוועק.
יעדע שיף — א פעסטונג. יעדע שיף א — פאנצער.
יעדע שיף טראגט אומקום, פייער-פלאם און שרעק.

* * *

טאמי האט ערפארונג — איז ער איצט אן עלטסטער,
ער דארף די שיף באשטאמען מיט אלץ און אלעסדינג;
אלערליי מאשינען האלט ער אויפ'ן זינען
און יעדע זאך איז וויכטיק — ווי אין א קייט א רינג.

* * *

ער האט א חברה יונגען ערפארענע און פלינקע.
ענערגיש און עלעקטריש איז זייער יעדער ריר.
זיי וועלן אלעס בריינגן. זיי וועלן אלעס קריגן.
א בעטל און א מיש, א שלעסל צו א טיר.

* * *

זיי וועלן אלעס בריינגען. זיי וועלן אלעס קריגן.
די מאטעריאלן-ליסטע געדיינקט נאך און דערמאן,
פון דער זאך דער קלענסטער ביז דער סאמע גרעסטער
פון א שפילקע-קעפל ביז'קל א קאנאן.

* * *

טאמי יאגט און ארבעט שעהן איבער שעהן,
פיר נעכט ניט דערשלאפן אין דער זעלבער וואך,
איין שיף אויסגעשטאמעט, די צווייטע ווערט
באשטאמעט,
די דריטע הויבט ער אָנ'עט און ער ארבעט נאך.

פּרילינג אויף די שיפן

פּרילינג אויף די שיפן,
זונענשיין אויף שטאַל,
ליכטיקייט אויף אייזן
פריידיק זיך צעפלייצט.

* * *

עס שעמערירט א דינקייט
ווי א שטאַרקער וויין,
וואָס האָט פארשיכורט יעדן
און אלעמען צערייצט.

* * *

די רייץ פון פּרילינג-בוואונג
וואָס מאַכט איעדן יונג.
יעדער — א באַשעפער,
יעדער טראַגט אַ זויס.

* * *

לעבן ווערט געשאפן
אין פאַרם פון אַ שיף,
וואָס וואַקסט מיט פיכער-שנעלקייט
ווי א יונגער בוים.

* * *

פּרילינג אין דעם שיפּאַרד,
גיסט זיך ווי פון קוואַל
אויף יעדער שיף און ווערהויז
אויף יעדן שטיק מעטאַל.

דער אלטער אינושיניר...

א טיש, א לאמפ, און ביכער, קאטאלאגן.
פארמולעס געשיקטע שוועבן אויף פאפיר
צייכנונגען פון שיפן און אלערליי דעטאלן, —
עס טראכט און רעכנט דער אלטער אינושיניר.

* * *

און אפטמאל, אפט, זיצט ער אזוי פאר'דאגה'ט.
ער שרייבט אויף שנעל און מעקט ווי אין א קלעם
ער מישט אין אינושינירונגס-האנטבוך יעדע וויילע:
ער האט געכאפט א שווערע מאטעמאטישע פראבלעם.

* * *

ער זוכט און נישטערט אין פארשידענע טאבעלן,
ער האט דעם ענטפער שוין דעם ריכטיקן דערפאקט.
עס שטימט דער ציפער מיט דער צייכנונג דער געפלאנטער
די וואג און מאס איז פינקטליך און עקזאקט.

* * *

א שמייכל לייכט אויף אויף דעם קענערס פנים.
א שמייכל פון א קעמפער נאך א קלארן זיג,
וואס האט נאך שארף אין מוח און פריש נאך אין זכרון
פילע שווערע פארמולעס פון קאלקולוס און טריג.

* * *

ציפער — זאגט דער קענער — זאגן ניט קיין ליגן
קלארקייט און באשטימטקייט ליגן אין יסוד.
שטרעבונג צום עקזאקטן בריינגען צו דער שיינקייט
פון ענדליכן אנטפלעקן פון דעם געזוכטן סוד.

איך האָב אין קריג צוויי זין...

ער האָט גערעדט צו מיר דער אלטער שיפן-בויער.
ער האָט געזאָגט: איך האָב אין קריג צוויי זין.
דערפאר, פארשטייט איר, ארבעט איך אָן אויפהער
און וואָס איך וויל איצט זיין נאָר: איז אַ מאַשין!

* * *

איך וויל ניט פילן איצט, איך וויל פון גאַרניט וויסן,
ווייל גאַרנישט, גאַרנישט האָט פאר מיר קיין זין,
ווי בלויז דער פאַקט, אַז ערגיץ וואַרטן אויף די שיפן,
מיין אייגן בלוט און פלייש, מיינע אייגענע צוויי זין.

* * *

עס האָט גערעדט אזוי דער אלטער שיפן בויער,
וואָס מאַכט אליין דעם איינדרוק פון אַ שטיק מעטאַל,
און ערגיץ האָט אַ טרער זיין מענער שמים פאַרראַטן,
אַ טרער אַ קאָנטראָלירטע פון אַ פארשטיקטן קוואַל.

* * *

עס איז אַ פראָסטער אמת, ניטאָ זיך וואָס צו שעמען:
דעם שטארקסטן מיטלייד פילט מען, ווען אייגנס גיט אַ וויין,
שטארקער נאָך דער ווייטיק, ווען נאָענטס ווערט פארוואונדעט
טיפער נאָך דער אומגליק, ווען די וואונד קריגט מען אליין.

א שיף ברענט...

עס האט דער אלארם צעקלינגט זיך היסטעריש,
אן אויפהער.
א ציטער עלעקטריש
פארגליווערט די פיס און די הענט —
א פראגע-מאמענט.
עס רייסן אריין זיך אינמיטן דערינען
מיט ווילדן גערעווע די פייער-מאשינען,
עס ברענט!
ניט קיין געביידע,
וואס שמייט דא דערנעבן,
ניט קיין מאשין-שאפ,
קיין ווערהויז,
נאר א שיף, וואס איז נאך ניט געקומען צום לעבן.
עס ברענט,
און עס קלעמט
ביי דעם הארצן א פיינליך געפיל.
די שיף,
ווי א קינד וואס ליגט נאך אין וויגל,
האט קיין צייט ניט געהאט נאך
פון גארניט געניסן;
קיין גוטעס,
קיין שלעכטעס
זי האט קיינעם געטאן נאך.
הילפלאז און מאכטלאז פון גארניט צו וויסן.
זי ברענט.

* * *

עס הויבן אין הויכקייט פון פייער זיך צינגען,
 זיי שפרינגן,
 זיי דרינגען
 אריין אין די שטאלענע ווענט
 פון שיף.
 עס פאלן די לייטערס,
 די טרעפּ,
 וואָס פירן צו אויבערשטע דעקן.
 די פאָדערשטע טייל פון דער שיף
 איז אינגאנצן אין פייער.
 דער ווינט,
 וואָס האָט דאָס פייער פאַראורזאכט,
 ער ארבעט אויבערשמונדען
 אָן באצאלט.
 ער בייסט,
 ער רייסט,
 ער שמייסט;
 עס דוכט זיך, אז די שיף,
 וואָס איז נאָך ניט געבוירן
 וועט אינגאנצן ווערן פאַרלוירן.
 נאָר דער טיף,
 וואָס איז אַ מאַמע צו דער שיף,
 וואַרפט מיט בערג מיט וואַסער, —
 און דאָס ווילדע פייער
 ווערט שוואַכער און
 ווערט בלאַסער,
 ביז עס ווערט אינגאנצן איינגעשטילט.

* * *

די שיף,
 וואָס איז נאָך ניט געבוירן,
 וועט ניט זיין פאַרלוירן —
 זי וועט בלייבן לעבן.
 אין אַ גוטער שעה !

געווען א יונג מיט לעבן...

ניקי רעדהעד איז געווען א יונג מיט לעבן,
געווען א יונג מיט לעבן ביז דער לעצטער שעה, —
ס'איז שווער גאר דאס צו שרייבן און שווערער נאך צו גלויבן,
אז „ניקי רעדהעד" איז מער ניטא.

* * *

ווי זאגט אט דארט דאס ווערטל: געווען א יונג מיט ביינער,
וואס האט קיין טאג, קיין שווארצן, דוכט זיך ניט געוואוסט.
געביסן פון דעם לעבן מיט גוט געזונטע ציינער,
געטרונקען פולע עמער פון פרייליכקייט און לוסט.

* * *

ווי זיינע האר די רויטע האט ער געברענגט מיט פייער,
נאר וואס קומט דען ארויס איצט, אז ער איז מער ניטא.
מיט זיין געזונטן שמייכל איז ער געוועזן טייער
צו יעדן אין דעם שיפארד ביז דער לעצטער שעה.

* * *

זיין לעצטע שעה געקומען און האט אים שווער באפאלן,
בייז און אן רחמנות פארנעפלט זיין געזיכט.
ווי א שטיין א שווערער איז ער אראפגעפאלן
פון געשמעל דעם הויכן אוועק זיין גלייכגעוויכט.

* * *

דער שווערער „ריוועט“-טרייבער איז אים נאכגעלאפן,
ביז דער לעצטער וויילע געבליבן אים געטריי;
אויף דער ערד דער קאלטער ווידער זיך געטראפן
צום לעצטן מאל בארירט זיך — און געבליבן פריי.

* * *

ניקי איז געפאלן אויף שמאל און אייזן שטיקער —
דער בויגן פון דער קריגס-שיף איז געוועזן רויט,
די שיף געוועזן געהייליקט פון הייסן בלוט פון בויער,
און דער יונגער ניקי איז גרייט געווען צום טויט.

* * *

פאנטאסטישע שאַטנס

ביים דעלאווער ריווער אין מויזנטער פינקען
האַט זיך צעשאַטן א העלער ראַקעט
אין מויזנטער ליכטער, וואָס בלישטשען און ווינקען
און מאַלן פאנטאסטיש אַ סילוועט.

* * *

זיי מאַלן אַ שאַטן פון שיפן און סודות
און פינקלענדע טראַפנס אין מילי-מיליאסן,
עס קומט אַן אַ ווינטל, צעווייגן זיך כוואַליעס
און הוידן די שאַטנס שטיל און געלאָסן.

* * *

עס איז ניט קיין יום טוב פון פרייד און געלעכטער,
עס איז ניט די צייט איצט פאר פרייד קארנאוואַלן, —
פון טונקעלן אַוונט ביז ליכטיקן מאַרגן
גיסן פון שיפּיאַרדס זיך ליכטיקע קוואַלן.

סיק - בעי

סיק בעי.
מאטראסן פארוואנדעט
וועלן דא ליגן,
אויף בעמלאך וואס היינגען אויף היינגערם
און קייטן,
אין איינשאפט
שטארק נאענט איינער פון צווייטן!
קראנקע מאטראסן!
ווער האט מיט בלוט
זייער יוגנט פארגאסן?
אויף דער לעצטער פלאטפארמע
צווישן שטאלענע ווענט
דעם עלנט דעם טיפסטן
זיי האבן דערקענט.
עס פאלט צו דער אונט,
פון לעבן דער אונט
אלץ וואס איז טייער,
וואס ליב איז און נאענט
איז טויזנטער מיילן אוועק.
פאראן נאר א בעמל
פון דראטן געפלאכטן,
א לעבן א יונגעם,
וואס איז ניט דערשאכטן.

און שטאלענע ווענט
אין גרויע קאלירן,
אייזערנע טרעפּ,
געפאנצערטע מירן,
און גערויש פון מאשינען
וואס קלאפט מאַנאַטאַנע
און טרייבט שיר פון זינען.
עס ציטערט דאָס הארץ,
עס נאָגט יעדער אבר.
עס שטורעמט דאָס וואסער
און גרייט צו א קבר.
סיק בעי.

די קארגא-שיף

די קארגא-שיף איז גרייט צו פירן פראוויאנטן
אין איר פולן קערפער צעוואקסן אין דער ברייט,
ווי א גוטע מאמע, וואס טראגט פון מארק די פעקלעך
אויף אירע פולע ארעמס, טריי און אויסגעשפרייט.

* * *

די קארגא-שיף איז קיילכיק, די פארמען ניט קיין שלאנקע,
ניטא קיין פלאץ פאר צאצקעס אין איר שלאנקן גוף,
פון ערשטן דעק ביז לעצטן ביז דעם ווייטסטן ווינקל,
איז זי טריי און ערליך איר נאטירליכן בארוף.

* * *

די קארגא שפייכלער זיינען נאענט איינס פון צווייטן,
טיפ און ברייט און ערנסט, וויכטיק אין באשייד.
וויפל איז באשערט זיי אט די גרויסע קעלער
שפייז און האפנונג טראגן אין זייער אינגעווייד?

דער פערמער יולי אין שיפיארד...

קיינער וועט אין חוץ נישט בלייבן,
קיינער, קיינער;
אלע, אלע וועלן קומען,
יעדער איינער.

* * *

ס'איז דער יום-טוב היינט א גרויסער,
ס'איז „דזשולאי דער פערמער“,
אלע וועלן טריי און ערליך
בלייבן אויף די ערמער.

* * *

ביים ווערקשטאט צי ביי דער ביורא,
צי אין יארד אין דרויסן,
אלע וועלן בויען שיפן
אין דעם מאָג דעם גרויסן.

* * *

ס'איז דער יום טוב הייליק, הייליק,
היינט נאך מער ווי תמיד,
דארף די שיף די ניט דערבויטע
דינען ווי אן עמוד;

* * *

ווי אן עמוד, וואו מיר וועלן
אין דעם יום טוב שווערן,
אז מיר וועלן, אז מיר וועלן
פון קיין רו ניט קלערן

* * *

ביז עס וועט דער זיג ניט קומען
און מיר וועלן וויסן,
אז מיר קענען ווידער, ווידער
אין זיכערקייט געניסן

* * *

פון דער פרייהייט, פון דער גלייכהייט
ווידער, ווידער, ווידער,
פון דער פרייהייט וואס פאראייניקט
אלעמען ווי ברידער.

יונגע מאטראסן...

זיי זיינען געקומען
די יונגע מאטראסן
און האבן צעגאסן
פיל פרייד אויף די גאסן.

* * *

זיי זיינען געקומען,
געקליבענע חברה,
צו שיף צו דער נייער
אויף ערשטער מאנעוורע.

* * *

מיט שיף זיך באקענען
זי אויסצופרובירן,
און אלעס פארגרייטן
אין ים זי צו פירן.

* * *

א טאג נאך א טאג,
בייטאג און אין אוונט,
עס ווערן די יונגען
מיר ליבער און נאענט.

* * *

מיט קערפער פארברוינטע,
געזונט — מוסקולירטע,
מיט ארעמס מיט פעסטע
און הענט טאטואירטע.

* * *

אין בלויע קאסמיומען
מיט שטרייפן באצירטע,
און ווייסע קאשקעטן
די עלטסטע מונדירטע.

* * *

זיי קומען פון ווייטן,
פון אלערליי שטאטן,
זיי האבן געלאזן
א מאמען, א טאטן.

* * *

א שוועסטער, א ברודער,
א מיידל, א כלה,
כ'בין איצט א בייזער
אויף זיך פאר זיי אלע.

* * *

כ'קוק אויף די יונגען
ביים שיפיארד אין קעמדן,
כ'האב פאר זיי ליבשאפט —
דאך ליבשאפט פון פרעמדן.

* * *

עס וואלט טאטע-מאמע
ווער ווייסט וואס געגעבן,
צו זיין אויף מיין פלאץ איצט
אין שיפיארד דערנעבן...

דער מענש פון מארם

א שווארצע מאסקע
שיצט זיין קאפ און פנים,
זיין פייער-פאקל
שפריצט ווי א ראקעט.
ער שטייט מאסיוו
ער זעט אויס גארניט ערדיש.
ער זעט אויס ווי א וועזן
פון אן אנדערער פלאנעט.

* * *

וואס איז די באדייטונג
פון מיסמעריעזן וועזן?
צי ער איז ניט אינגאנצן
א טייל פון וועלכן פארם?
די פראגע איז פארענטפערט.
עס קלינגט אזוי נאטירליך:
דער מענש איז פולקאם ערדיש
געשיקט צו אונז פון מארם.

* * *

ער איז געשיקט פון מאַרם
דאָך ניט פון דער פלאַנעמע,
וואָס ליגט מיליאָנען היילן
אוועק פון אונזער ערד;
ס'האָט אים געבראכט צו אונז
פון אונזערע אַרומען,
מאַרם, דער גאָט פון קריג!
דער גאָט פון ביקם און שווערד!

* * *

דער מענש פון מאַרם,
דער וועלדער מיט דעם פייער-פאַקל,
ער גייט, ער קומט,
ער איז אין אַוואַנגארד
ער בויט מאַשינען,
מאַנקען, עראַפלאַנען,
ער בויט די שיפן
אין דעם שיפן-יאַרד.

שווארצע שיפן אונטער וואסער...

שווארצע שיפן אונטער וואסער
רינגלען אונז ארום,
ווי די מאַנסטערס שטיל און גיפטיק
לויערן זיי אום.

* * *

שווארצע שיפן, מאַנסטער שיפן
קריכן אויפ'ן ים,
וואָס זיי קענען נאָר געפינען,
טויטן זיי מיט סם.

* * *

שווארצע שיפן — האַקנקרייצער,
פיראַטישע עמבלעם,
ווי די שלאַנגען מיט די צוואַנגען
כאַפּן זיי אין קלעם.

* * *

שווארצע שיפן בעסמיאלע
מיט די אויגן גרין,
שמעלן אין געפאר דאס לעבן
פון די בראווע זין.

* * *

פון די בראווע זין, די שטאלצע,
וואס רייזקירן אלץ,
צו די קראנקע, נויט און הונגער,
פירן ברויט מיט זאלץ.

* * *

שווארצע שיפן ווי די ווערים
ווער האט אייך דערקענט!
מיאוסע שרצים פון דעם שונא,
ווערט פארלענדט!

די אידישע שיף...

איך האב געלערנט זיך שיפן צו צייכנען,
שיפן פאר קריג און פאר פרידן;
די צייט איז שוין רייף,
אפשר טויזנטער יארן,
צו בויען א שיף
פאר פארוואַגלמע אידן.

* * *

א שיף גאר באזונדער,
א פלאץ גאר א נייער,
לויט דער לעצטער מעכניק און מאָדערן;
א שיף, וואָס זאָל שווימען טיף אונטער'ן וואַסער
און זאָל קענען אויך פליען
ווייט איבער די שטערן.

* * *

א שיף גאר א נייע,
 פאר א פאלק גאר אן אלטן,
 וואס האט שוין ניט איינמאל
 אין א זיך געטרינקען;
 געטריבן געווארן פון אלערליי ברעגן
 ווי קרעציקע שמשורעם
 געווארן געזינקען.

* * *

א שיף וועל איך בויען
 פאר אייך, מיינע ברידער,
 איר וואגלעך פון „שטרוםא“ און פון „סאנט לואיס“.
 וואס אויף אייערע קעפ
 איז געפאלן דער צארן,
 פון אלע וואמפירן
 און חיות רעות.

א שיף וועל איך שאפן,
א פלאט גאר א גאנצן,
טיף אויף דעם אפגרונט
וועל איך אים באהאלטן;
ער וועט קומען אייך דינען,
ווען ער וועט דערהערן
דעם רוף פון דעם אידישן וואַגלער,
דעם אלטן.

שיה-טערמינען און פרעמדע ווערטער גענוצט אין דער לידער-זאמלונג:

ש י פ י א ר ד — א פלאץ, וואו מען בויט און מען פארריכט שיפן.

ע י - ע ם 98 — צוויי אותיות און א נומער, וואס ווערן אנגעגעבן אנשטאט א נאמען פאר א שיף אין משך פון דער מלחמה.

וועלדער — אן ארבעטער, וואס באנוצט זיך מיט א „וועל-דינג“ פאקל, און שמעלצט צוזאמען צוויי שטיקער מעטאל אין איינעם דורך צעגליען זייערע ברעגעס.

בויגן פון דער שיף — די פאדערשטע טייל.

פילאטן הויז — די אפטיילונג אויף דער אויבערשטער דעק פון שיף, וואו עס געפינט זיך די רודער-ראד און אלע אנדערע נאוויגאציע אינסטרומענטן.

פארט זייט — די לינקע זייט, קוקנדיק פאראויס, ווען מ'איז אויף דער שיף.

קאלקולום — א טייל פון העכערע מאטעמאטיק.

טריג — פארקירצונג פון דער ווארט טריגאנאמעטריע.

דעלאווער רייער — דער דעלאווער טייך, וואס טיילט אפ פילאדעלפיע פון קעמדען, ניו-דזשורזי. אויף ביידע זייטן פון טייך געפינען זיך גרויסע שיפארדס, וואו עס ווערן געבויט שיפן מכל המינים.

סיק בעי — אן אפטיילונג אויף דער שיף פאר קראנקע און פארוואונדעטע מאטראסן.

א י נ ה א ל ט

זייט

5	פארוואָרט
7	פּרילינג 1943
10	עי עם 98
11	מען בויט...
13	די מוטער פון דעם וועלדער מעקסי קאַץ
17	אַ געזאַנג צו דער פאַרענדיקטער שיף
20	קאַפּיטאַן, קאַפּיטאַן
22	אין פּילאַטן הויז
24	מיינ נומער 2007
25	דאָס קליינע צאַרטע מיידל
27	צוויי שיפן געקומען אַהיים
29	די „גיוויי אי“
31	מיר זיינען צוויי ברידער
32	טאַמי
34	פּרילינג אויף די שיפן
35	דער אַלמער אינזשיניר
37	„איך האָב אין קריג צוויי זין“
38	אַ שיף ברענט
40	געווען אַ יונג מיט לעבן
42	פאַנטאַסטישע שאַטנעס
43	סיק בעי
45	די קאַרגאַ שיף
46	דער פערטער יולי אין שיפאָרד
48	יונגע מאַטראָסן
51	דער מענש פון מאָרס
53	שוואַרצע שיפן אונטער וואַסער
55	די אידישע שיף
59	שיף טערמינען און פערמדע ווערטער

פון ועלבן מחבר :

האַטוואַיי (פּאַעמע), 136 זייטן
ארויסגעגעבן פון דער אידישער קולטור
געזעלשאפט, האַוואַנער צווייג.
האַוואַנא, קובאַ, 1931.

דער גאַלדענער פּאַנטאַן (מעשה'לעך אין פערזן)
116 זייטן, האַוואַנא, קובאַ, 1934.

האַטוואַיי (פּאַעמע) אין שפּאַניש, 96 זייטן,
האַוואַנא, קובאַ, 1935.

אידיש אין אַמעריקע מוז גיין באַרג אַרויף
צייטמעסיקע פראַגן, אַנאַליזן און פלענער ווי אזוי צו
ראַטעווען די אידישע קולטור אין אַמעריקע פון אונ-
טערגאַנג. — פונקטן צו דער פראַגראַם פאַר אַ נייער
אידישער קולטור-באַוועגונג דאָ אין לאַנד.

פון אַ סעריע אַרטיקלען, געדרוקט אין די
„אידישע וועלט“, פילאדעלפיע, פאַ., 1941

